

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^Ο
ΕΝΟΤΗΤΑ 5^Η

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 18^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ ΩΣ ΤΙΣ
ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 19^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ:

1. Η επέκταση του Ευρωπαϊκού εμπορίου στην Ανατολή ενίσχυσε τις εμπορικές συναλλαγές της Δυτ. Ευρώπης με την οθωμανική αυτοκρατορία.
2. Έλληνες, Εβραίοι, Αρμένιοι διακρίθηκαν στο εμπόριο και τη ναυτιλία.
3. οι Έλληνες πλοιοκτήτες αξιοποίησαν τη Συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή, 1774, που επέτρεπε την ελεύθερη κίνηση πλοίων με ρωσική σημαία στα Στενά του Βοσπόρου και την περιορισμένη παρουσία αγγλικών και γαλλικών πλοίων στη Μεσόγειο αποκτώντας τον έλεγχο σημαντικού μέρους του εμπορίου.
4. Πόλεις όπως η Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Σμύρνη, Χίος εξελίχθηκαν σε σημαντικά εμπορικά κέντρα με πρωταγωνιστική Ελληνική παρουσία, ενώ ενισχύθηκαν οι Ελληνικές παρούκιες.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ:

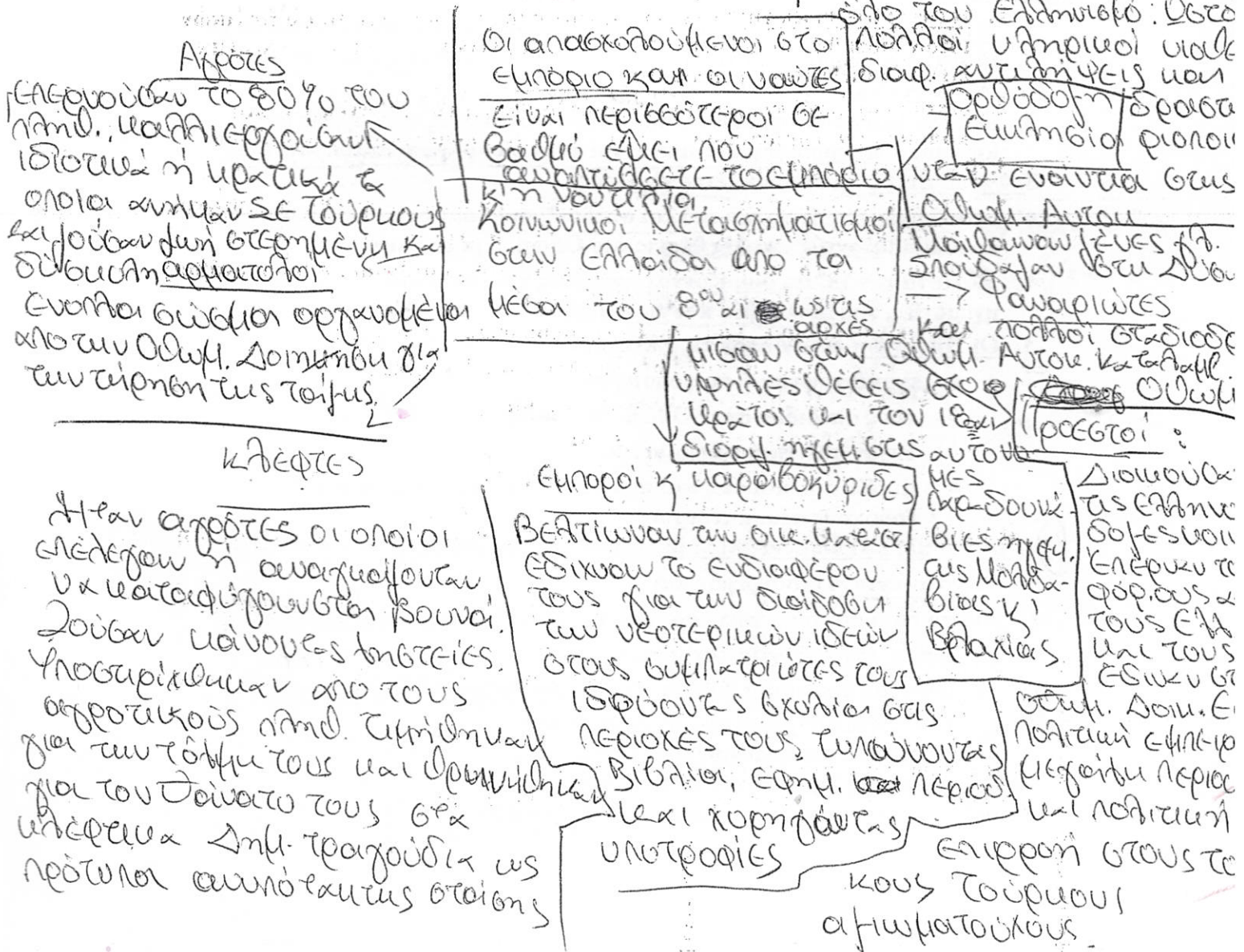
1. Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ εναντιωνόταν στη διάδοση των διαφωτιστικών ιδεών διότι θεωρούσε ότι ΜΙΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΘΑ ΕΘΕΤΕ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ.
2. ωστόσο αρκετοί κληρικοί υιοθετούν διαφωτιστικές αντιλήψεις και κάποιοι δραστηριοποιούνται ενάντια στην οθωμανική αυτοκρατορία.
3. ΦΑΝΑΡΙΩΤΕΣ : μάθαιναν ξένες γλώσσες,
 - σπούδαζαν στη Δύση και πολλοί σταδιοδρομούσαν στην Οθωμ. Αυτοκρ., καταλαμβάνοντας υψηλές θέσεις στο Οθωμ. Κράτος και
 - μάλιστα τον 18^ο αι. διορίζονταν ηγεμόνες στις αυτόνομες παραδουνάβιες ηγεμονίες, της Μολδαβία και τη Βλαχία.
3. Οι Προεστοί: διοικούσαν τις Ελληνορθόδοξες κοινότητες
 - συγκέντρωναν τους φόρους από τους Έλληνες,
 - τους απέδιδαν στην Οθωμ. Διοίκηση.
 - Είχαν πολιτική εμπειρία και
 - μεγάλες περιουσίες και πολιτική επιρροή στους τοπικούς Τούρκους αξιωματούχους.
4. ΕΜΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΔΕΣ: βελτίωναν την οικονομική τους κατάσταση,
 - έδειχναν έντονο ενδιαφέρον και
 - για τη διάδοση των νεοτερικών ιδεών μεταξύ των συμπατριωτών τους
 - ιδρύοντας σχολεία στις πατρίδες τους,
 - τυπώνοντας περιοδικά, βιβλία, εφημερίδες και χορηγώντας υποτροφίες.
5. ΚΛΕΦΤΕΣ: ήταν αγρότες που αναγκάζονταν
 - ή επέλεγαν να καταφύγουν στα βουνά,
 - επιδίδονταν στη ληστεία για να επιβιώσουν,
 - υποστηρίζονταν από τους αγροτικούς πληθυσμούς,

- υμνήθηκαν για την τόλμη τους ή θρηνήθηκαν για το θάνατό τους στα κλέφτικα δημοτικά τραγούδια ως πρότυπα ανυπότακτης στάσης.
- συχνά κλέφτες γίνονταν αρματολοί και το αντίστροφο.

5. **ΑΡΜΑΤΟΛΟΙ:** ένοπλα σώματα οργανωμένα από την Οθωμανική Διοίκηση για την τήρηση της τάξης. Συχνά κλέφτες γίνονταν αρματολοί κ' το αντίστροφο.
6. **Αγρότες:** ξεπερνούσαν το 80% του πληθυσμού, καλλιεργούσαν κτήματα κρατικά ή ιδιωτικά (τσιφλίκια) που ανήκαν συνήθως σε Τούρκους η ζωή τους ήταν δύσκολη και στερημένη.
7. **ΟΙ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ στο εμπόριο και οι ναύτες** γίνονταν περισσότεροι στο βαθμό που αναπτύσσονταν το εμπόριο και η ναυτιλία.

ΑΣΚΗΣΗ

Να παρουσιάσετε σε σχήμα άστρου τους κοινωνικούς μετασχηματισμούς της προεπαναστατικής Ελληνικής Κοινωνίας βάζοντας στο κέντρο τον όρο **κοινωνικοί μετασχηματισμοί**.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

Κινήματα εναντίον της Οθωμανικής κυριαρχίας.

1770.

Λαοκρατία

1. Οι Έλληνες στις αρχές του 18^{ου} αι. στραφήκαν στη Ρωσία που είχε στην περιοχή κοινά συμφέροντα με τα ελληνικά και ήταν ομόδοξη, ζητώντας βοήθεια. Έτσι:

- Το 1770 έγινε με ρωσική υποκίνηση, ελληνική επανάσταση με κέντρο την Πελοπόννησο αλλά απέτυχε διότι κινητοποιήθηκε μικρός αριθμός Ελλήνων και επιπλέον μικρή ήταν η συμμετοχή των ρωσικών πλοίων με αρχηγούς τους αδελφούς Ορλώφ. Το κίνημα έμεινε γνωστό ως Ορλοφικά
- Παρόμοια τύχη είχε και το κίνημα του Λάμπρου Κατσώνη που προσπάθησε να ξεσηκώσει τους κατοίκους των νησιών.
- Οι κάτοικοι του Σουλίου, αυτόνομης περιοχής στην Ήπειρο προέβλεψαν σθεναρή αντίσταση στον Αλή πασά αλλά το 1803 αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την περιοχή.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ

- Με αφετηρία τις παροικίες, ο Ελληνισμός ήρθε σε επαφή με τις ιδέες του διαφωτισμού.
- Φορείς διάδοσης των ιδεών έγιναν οι έμποροι.
- Καλλιεργήθηκε η αντίληψη ότι η λογική μπορεί όχι μόνο να εξηγήσει τον κόσμο αλλά και να τον αλλάξει.
- Η εκπαίδευση συνδέθηκε με τον αγώνα για την ελευθερία.
- ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ ΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΗΚΕ ΣΤΑΔΙΑΚΑ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 18^{ΟΥ} ΑΙ. ΚΑΙ ΕΠΗΛΩΚΕ ΤΗ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ, ΑΠΟΣΚΟΠΟΥΣΕ ΣΤΗΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΑΥΤΟ ΑΝΑΠΤΥΧΗΚΕ ΚΥΡΙΩΣ ΣΤΙΣ ΠΑΡΟΙΚΙΕΣ ΚΑΙ ΣΕ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΟΠΩΣ Η ΣΜΥΡΝΗ, ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΧΙΟΣ ΚΑ
- ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΕΣ ΘΑΥΜΑΖΑΝ ΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΕΣΜΟ,
- ΤΟΝ ΣΥΝΕΛΕΑΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ,
- ΠΙΣΤΕΥΑΝ ΟΤΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΘΑ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΘΕΜΕΛΙΩΝΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ
- ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΤΗ ΛΑΪΚΗ ΓΛΩΣΣΑ,
- ΚΑΙ ΝΑ ΥΠΗΡΕΤΕΙ ΤΗΝ ΤΗΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
- Αντιθέτως έλληνες συντηρητικοί λόγιοι που συνδέονταν με την εκκλησία απέρριπταν τις διαφωτιστικές ιδέες
- Έκριναν ότι η εκπαίδευση πρέπει να βασίζεται σε εκκλησιαστικά κείμενα,
- Να περιορίζεται στη γνωριμία με τη θρησκευτική παράδοση και να γίνεται σε αρχαίζουσα γλώσσα.

ΚΟΥΡΥΦΑΙΟΙ ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΕΣ : ΡΗΓΑΣ & ΚΟΡΑΗΣ

- ΡΗΓΑΣ:

Ρήγας

- α) πρότεινε τη ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ: έργο έντονα επηρεασμένο από τις ριζοσπαστικές ιδέες των γάλλων Γιακοβίνων, τη δημιουργία μιας «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ» που θα απλωνόταν σε όλη τη Βαλκανική γη, αντικαθιστώντας την Οθωμανική Αυτοκρατορία και εξασφαλίζοντας ισονομία και ισοπολιτεία στους κατοίκους της.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ:

- 1806 συγγραφέας του έργου Ελληνική Νομαρχία εμπνεόμενος από το έργο του Ρήγα υποστήριξε ότι οι ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ ΜΟΝΟΙ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ:

- θεωρούσε ότι οι Έλληνες για να κερδίσουν την ελευθερία τους, θα έπρεπε ΠΡΩΤΑ ΝΑ ΜΟΡΦΩΘΟΥΝ.
➤ Διαφωνούσε με τον εξαρχαισμό της γλώσσας, δεν δεχόταν αυτούσια τη δημοτική, από την πίστευε ότι έπρεπε να αφαιρεθούν κάποιες λαϊκές και ξένες λέξεις.

Θη 23 κλέφτης αποδίδει αγέρωχο χαράμηρα, αναρτάται ήθος.
βωλη πρόβατα, υ' αποφασιστικότητα βλεμματός υ' πορείας, αυταρμής
μοναχικότητα, απομυρμό, εφίπτασση, δαμ δυνάμει την δόλη
κόμμ, ρόδοι, + όλοι ανεμίζον υ' έξοικον πουδωμάτων δηλώσεις
Ελευθοφροσύνη + αληθεία.

Ρήγας + κοραήες είναι πένταυρος σε χαρτόνι του λαϊκού ζωγράφου
Θωφίηου υ' παρουσίαση των Κ. + Ρ. να προσηγάδουν να αναστηνώσει
στη γερμένη κατω χωαίλια που ταυγεται με την Ελλάδα.
πάλω το γρηνο-φοίνικας αναγεννάται από την τέφρα.
πάλω απ' το φοίνικας δυο φερόμενες μορφές αγγχοι ήλθαι σε φότο
υπεροφάνιο. κατω γνωμία δυο δόχοι.
κοραήες δορυρική ενδομασία. → Ρήγας υ' υ' μεταβ' Ρήγου + υ' υ' υ'
η ανώτα ως Ελλάδα ετοφ εμφανίζεται ως υ' τον 18ο αι.